

A magyar autósport-rendezvények rendészeti vonatkozásai

Law enforcement aspects of Hungarian motorsport events

Fekete Csaba

Dr., mesteroktató, parancsnok, rendőr
dandártábornok
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar,
Rendvédelmi Tagozat
fekete.csaba2@uni-nke.hu

Tóth Nikolett Ágnes

Dr. PhD, adjunktus, kollégiumvezető,
rendőr alezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
toth.nikolett@uni-nke.hu

Gál Erika

Dr., tanáregéd, rendőr alezredes
Nemzeti Közszolgálati Egyetem,
Rendészettudományi Kar
gal.erika@uni-nke.hu

Absztrakt

Cél: A tanulmány sajátos nézőpontból közelíti meg a tömegrendezvények, azon belül pedig a sportrendezvények biztonságának rendészeti vonatkozásait, hiszen a vizsgálat középpontjában nem a klasszikus látványcsapatsportágak, hanem az autósport áll. E nézőpont lehetővé teszi, hogy nemcsak a rendezvényre látogató nagy létszámú résztvevő, hanem a sport veszélyes üzemi jellegéből fakadó biztonsági kérdéseket is tárgyalják a szerzők.

Módszertan: A tanulmány feldolgozza a különleges helyszín és esemény biztonsági tényezőit, valamint kiemeli a hagyományos sportrendezvényekkel kapcsolatos egyezőségeket, különbségeket. Kutatási módszerként elsősorban a sportjogi, sportrendészeti szakirodalom, valamint a magyar autósport-rendezvények rendőri biztosításában szerzett szakmai tapasztalatok feldolgozását alkalmazzák a szerzők.

Megállapítások: A szerzők a kutatás eredményeként megállapításokat tesznek az innovatív jogi, technikai, technológiai és rendészeti eszközök, módszerek biztonsága érdekében való alkalmazására.

Érték: A kutatás értékét tekintve elsősorban a hiánypótló jelleg emelhető ki, hiszen a rendészeti kérdéseket tanulmányozó szerzők egyedülálló módon foglalkoznak az autósport-rendezvények biztonsági kérdéseivel. Szintén kiemelkedő értéként jelenik meg a tanulmányban a magyar autósport-rendezvények biztosításában jártas szakemberek gondolatainak, tapasztalatainak összefoglalása.

Kulcsszavak: sportrendezvény, autósport-rendezvény, Forma–1, tömegkezelés

A szerzők a kéziratot magyar nyelven nyújtották be. Benyújtás: 2023. 02. 20. Átdolgozás: 2023. 04. 11.
Elfogadás: 2023. 04. 28.

Abstract

Aim: The study approaches the policing aspects of the security of mass events, including sports events, from a specific point of view. The focus of the investigation is not on classic spectacle team sports, but on motor sports. This point of view allows the authors to discuss not only the large number of participants attending the event, but also the safety issues arising from the ultrahazardous activity nature of the sport.

Methodology: The study elaborates the security factors of the special location and event, as well as highlights the similarities and differences related to traditional sports events. The research method used was mainly the processing of the professional literature on sports law and sports policing, as well as the professional experience gained in the police security operation of Hungarian motorsport events.

Findings: As a result of the research, the authors make findings on the use of innovative legal, technical, technological and law enforcement tools and methods for security.

Value: In terms of the value of the research, the gap-filling nature can be highlighted, since the authors studying law enforcement issues dealt with the safety issues of motorsport events in a unique way. Also of outstanding value in the study is the summary of the thoughts and experiences of specialists experienced in securing Hungarian motorsport events.

Keywords: sport event, motorsport event, Formula 1, crowd management

A Forma-1 és a Forma-1 Magyar Nagydíj rövid története

A tömeges szabadidősport kialakulása és az élsport professzionalizálása együttesen vezetett a sportágrobbanáshoz, azaz ahhoz a jelenséghez, hogy részben az úgynevezett alapsportágak belülről differenciálódtak, részben állandósultan új sportágak keletkeztek. Így bővültek a sportágak a technikai sportokkal, azon belül pedig az autó- és motorsport különböző ágaival (Tóth, 2019a).

A Forma-1-et a sportszakirodalom az autóversenyek legmagasabb kategóriájaként tartja számon. A II. világháborút követően 1946-ban alakult meg a Nemzetközi Automobil Szövetség (franciául Fédération Internationale de l'Automobile, a továbbiakban: FIA), amely újfajta keretet adott az autóversenyezésnek. Szabályt alkottak, az úgynevezett „formulát”, amelyet az 1-es számmal jelöltek. Kezdetben csak egymástól független nagydíjakat (Grand Prix) rendeztek, majd 1950. május 13-án Silverstone-ban, a Royal Air Force elhagyott repülőterén,

ahol a pályát szalmabálák és kötelek jelölték, a Brit F–1 Nagydíjjal kezdetét vette a világbajnoki versenysorozat. Ezzel a motorsport egy új korszaka kezdődött. 1957-ig csak a pilóták küzdöttek a világbajnoki címért, majd 1958-tól a FIA a konstruktőrök számára is kiírta a világbajnokságot. A Forma–1 az eltelt hét évtized alatt a világ legnépszerűbb sportágává nőtte ki magát. Jelentős sport- és gazdasági értéket képvisel, milliárd fontot meghaladó értékű iparágként is emlegetik.

Az 1980-as évek első felében vetődött fel először Bernie Ecclestone – aki az 1973-ban alakult Forma–1-es konstruktőrök szövetségének (FOCA) elnöke volt – részéről annak gondolata, hogy az akkori szocialista blokk valamelyik országában Forma–1-es világbajnoki futamot rendezzenek. Több lehetséges rendező ország közül végül Magyarországra esett a választás. Budapest volt a tervezett helyszín, de végül a főváros szomszédságában, a Mogyoród és Szilasliget határában elterülő dombok között épült meg a verseny helyszíne, a Hungaroring. A magyar pályának és a hozzá szorosan kapcsolódó infrastrukturális területnek az építése 1985. október 1-jén kezdődött meg, és végül nyolc hónap alatt készült el. Az első versenyt 1986. augusztus 10-én rendezték meg, amelyre a helyszínen már akkor több mint 200 ezer néző volt kíváncsi. A Magyar Nagydíj megszakítás nélkül, több mint három és fél évtizede folyamatosan szerepel a száguldó cirkusz versenynaptárában. Az iránta tanúsított érdeklődés töretlen. A 2020-as világbajnoki sorozatban a televíziós csatornák közvetítésén keresztül a legtöbb néző¹ a Magyar Nagydíjat kíséerte figyelemmel szerte a világon. Magyarországon a legjelentősebb, a legnagyobb volumenű és a legnépszerűbb évről évre megrendezett nemzetközi sportrendezvény, amely egyben a magyar idegenforgalom számára a nyári turisztikai idény egyik meghatározó programjává is vált.

Az ilyen volumenű érdeklődés és népszerűség, továbbá az, hogy a Forma–1 önmagában is, hétről hétre a nemzetközi figyelem és sportélet érdeklődésének fókuszpontjában van, jelentős biztonsági kockázatokat is hordoz magában. A több mint három és fél évtizedes magyarországi jelenlétében, sikerében – talán nem túlzást azt állítani – az is jelentős szerepet játszott, hogy a rendészeti szervek, azon belül a rendőrség a verseny résztvevői és látogatói számára a legmagasabb szintű rendet és biztonságot igyekszik biztosítani.

1 A Magyar Nagydíjnak 103,7 millió nézője volt. A sorban következő portugál futamot 100,5 millióan látták (URL1).

Az autósport-rendezvények jogi megítélése és biztonsági kérdései

A szakirodalom a sportrendészet témaköréhez kapcsolódó rendészeti- és jogi problémákat, kérdéseket – érthető okokból – általában a népszerű, kedvelt látványcsapatsportágak szemüvegén keresztül közelíti meg, mutatja be, illetve tárgyalja, különös tekintettel a labdarúgásra, a footballhuliganizmusra. A látványcsapatsportágak biztonsági kérdéseit vizsgálva arra jutottak a szerzők, hogy a jogellenes cselekményeket a szurkolók legnagyobb százaléka, több mint a 90 százaléka a labdarúgó mérkőzéseken követi el. Azt tapasztaltuk, hogy a labdarúgás vált a csapatsportágak közül azzá a sportággá, amely esetében fokozatosan jellemző lett a szurkolói rendbontás (Tóth, 2018).

Magyarországon megközelítőleg két évtizedes múltja van a „látványsport” elnevezésnek. Ebből nőtte ki magát a jelenleg hatályos joggyakorlatban már teljesen elfogadott látványcsapatsport elnevezés. A látványcsapatsportág fogalmát az 1996. évi LXXXI. törvénybe (a társasági adóról és osztalékadóról) a 2011. évi LXXXII. törvény 2. §-a iktatta be, amely 2011. VII. 1-jétől hatályos. Definícióként, jogszabályi környezetben ekkor jelent meg először ez az elnevezés. A látványcsapatsportágak körébe jelenleg hat sportág tartozik: a labdarúgás, a kézilabda, a vízilabda, a kosárlabda, a jégkorong és a röplabda. Azokat a sporteseményeket, amelyeken ezen csapatsportágak szerepelnek, köztudomású, hogy nagyobb érdeklődés és nézettségi mutatók jellemzik, mint az egyéb sportágakét. Ennek köszönhetően a gazdasági jelentősége mellett erre a területre jogi és sportrendészeti szempontból is fontos nagyobb figyelmet fordítani. Mivel a labdarúgás a látványcsapatsportágak körében a legnépszerűbb, a sportrendészet kutatói elsősorban ezt a területet kutatják.

A tanulmány ezen fejezetében sajátos módon, eltérően az eddigi gyakorlattól a Forma-1 Magyar Nagydíj előkészítésével és biztosításával összefüggő néhány rendészeti – elsősorban a rendőrség kötelezettségeként jelentkező rendezvénybiztosítási – feladat bemutatásán keresztül vezeti be az olvasót a sportrendészet „különleges” világába, az autósportban.

A technikai sportok közös ismérve, hogy azok speciális felszerelést, sportszert igényelnek, minőségük pedig befolyásolja a sportteljesítményt. A Forma-1 kapcsán ez egyáltalán nem szorul semmilyen magyarázatra, jellemzőit ismérve pedig egyértelműen nevezhető veszélyes üzemnek. A sporttevékenység egyébként több vonatkozásban is sajátos veszélyes üzemi jelleget hordoz. A sport rizikófaktorai jogi értelemben az elháríthatatlanság problémáját vetik fel. Az objektív felelősség egyik alapvető esetcsoportja a veszélyes üzemi felelősség, amely gyakran kerül szóba a sporttevékenységek során, különösen az autósportban, a technika fejlődésével pedig fokozatosan bővül a veszélyes üzemek köre

is (Tóth, 2019b). A különböző feladatkörökben tevékenykedő, közreműködő sportszakmai vezetőknek, szervezőknek, rendezőknek, rendészeti szerveknek ezért fokozott felelőssége van a versenypályára érvényes szabályok betartásában, betartatásában, mind a csapatok, mind pedig a nézők irányába.

A Forma–1 Magyar Nagydíj nem tartozik a sportrendezvények biztonságáról szóló kormányrendelet hatálya alá, de figyelemmel a résztvevők összetételére és létszámára mégis kiemelt nemzetközi sportrendezvénynek tekinthető. Biztonságos lebonyolításának megszervezése, biztosításának végrehajtása egy rendkívül komplex feladat.

A veszélyesnek, kockázatosnak tekinthető magatartások, jelenségek – ha nem is olyan mértékben, mint a futballstadionokban – megjelentek más sportágak nézőterein, helyszíneinek környezetében is. A kockázati tényezők nem csökkentek, sőt növekedtek, amely sürgős megoldást igényelt a nemzeti, a nemzetközi sportszövetségek, illetve az egyes országok rendészeti szervei részéről. Mára megerősítést nyert az a tény, hogy a sportrendezvények biztonságával kapcsolatos kérdéseket folyamatosan napirenden kell tartani, mert a résztvevők, a szurkolók magatartása, szokásai ezt indokolják.

A sportrendezvények rendjét és biztonságát érintő kérdések az elmúlt másfél, két évtizedben a hazai, valamint a nemzetközi sport- és rendészeti szakmai fórumok állandó témája. A labdarúgás sportágban került ez igazán előtérbe, ahol a stadionok lelátóin tanúsított szurkolói rendbontó magatartás több alkalommal vezetett tragédiához, de esetenként veszélyeztette a sportolók testi épségét is. A 2022-es európai kupasorozatban számos probléma adódott a stadionokban. Az UEFA Bajnokok Ligája döntő több mint fél óra késéssel kezdődött el. Nem volt megszervezve megfelelően a közlekedés, ezért sok néző késve érkezett meg a stadionhoz, a beléptetésnél biztonsági problémák adódtak. Az UEFA-nak elég sok problémát okoznak a futballhuligánok, akik miatt számos ügyben folytatnak vizsgálatokat. Abban az ügyben is, hogy hogyan csaphattak össze a Nizza és a Köln ultrái a stadionban. Itt a francia rendőrség is vizsgálódik, a mérkőzés egyórás késéssel kezdődött el. A problémák nemcsak a stadionon belülre korlátozódnak, hiszen szintén a közelmúltban fordult elő, hogy Brüsszel egyik kultikus éttermét szétverték az egyik mérkőzés előtt a svájci ultrák. (Tóth, 2023).

A Magyar Nagydíj biztonsági előkészítése

Az autó- és motorsportok nem tartoznak a legnépszerűbb sportok közé a magyar sportéletben, de ahogyan már említettük, a világon annál inkább. Bár az elmúlt években – köszönhetően néhány hazánkban megrendezett látványos és színvonalas nemzetközi eseménynek, valamint egy-egy magyar versenyző teljesítménynek – többek érdeklődését keltette fel az autósport. A Forma–1 rendkívüli népszerűségét azonban, amely egy külön entitás az autósport világában, semmilyen más verseny nem tudta fölülmúlni. A FIA, a csapatok, valamint a futamokat rendező országok évről évre azon dolgoznak (versenyszabályok módosításával, technikai újítások bevezetésével, változatos helyszíni programokkal a versenyhétvégéken), hogy izgalmassá tegyék és fenntartsák az autósport kedvelők irántuk tanúsított érdeklődését.

A magyar szervezők több mint három és fél évtized tapasztalatának a birtokában olyan alaposan felkészültek már minden helyzetre, hogy ma már kifogástalanul előkészítenek és lebonyolítanak egy világbajnoki futamot. Semmi sem ad alapot azonban a túlzott önbizalomra, mert mindig vannak a világbajnoki sorozatban olyan változók, amelyek a futamok biztonságára befolyással bírnak. Már a versenynaptár középső szakaszában elhelyezkedő mogyoródi futam hétvégéjén rendszerint az foglalkoztatja a sportszakmát és a közvéleményt, hogy a következő Forma–1-es idényben melyik versenyző, hová szerződik. Marad vagy távozik a Forma–1-ből, ki lesz a várhatóan megjelenő új tehetség. Önmagában már az „új” szerződésekkel változik a csapatok, a versenyzők rajongótáborainak összetétele. Más és más nemzetek, más és más kultúrák, szokások jelennek meg a rendező országok versenypályáin. Ez a sokszínűség – figyelemmel minden jogszabályra, egyéb írott szabályra – a magyar szervezőket, rendezőket, a verseny biztonságáért felelős rendvédelmi és magánbiztonsági szerveket arra kötelezi, hogy ezeket a folyamatokat évről évre folyamatosan figyelemmel kísérjék, a szakmai protokolljaikat, a biztosítási terveiket pedig a változásokhoz igazítsák.

A magyarországi futamok előkészítése – minden túlzás nélkül – folyamatos. Minden évben az aktuális Magyar Nagydíj kiértékelésének tapasztalataival megkezdődik a következő év előkészítése, a biztosítás gyakorlatában szükségszerű változások kidolgozása, az infrastruktúra fejlesztése, karbantartások tervezése, kivitelezése. A szervezés megközelítőleg a futam előtt négy hónappal lép intenzív szakaszába.

A hazai nagydíj szervezésében kialakult gyakorlattá vált, hogy a versenyigazgatóság és a biztonságért felelős szervek (rendvédelmi, egészségügyi szervek, magánbiztonsági szolgálatok, rendezők, szervezők) tagjai, az első szervező

bizottsági találkozó időpontjától a futam befejezésének időpontjáig folyamatosan tájékoztatják egymást minden biztonságot, közrendet, közbiztonságot érintő tényről, változásról, tervezett változtatásról. A verseny időpontjában, mint biztonsági bizottság, jelenléti formában naponta ülésezik. Értékeli az adott napon a biztonságot érintő eseményeket, a jelenlévők tájékoztatást adnak minden fontos, a programokhoz kapcsolódó változásról és döntéseket hoznak.

A magyarországi futam helyszíne a kezdetektől változatlanul a Hungaroring, amelyet magyar autó- és motorversenyek, valamint a Forma-1 magyarországi futamának rendezésére építettek. Az időpontja pedig – már több éve – július utolsó vagy augusztus első hétvégéje. A rendezvény négy napján átlagosan 200–210 ezer ember látogat ki a helyszínre, és szinte minden földrésről érkezik néző, résztvevő a sportrendezvényre. Mintegy 10–15 ezer gépkocsi közlekedik közvetlenül a pálya környéki utakon és parkol a kijelölt parkolóhelyeken. Jelentős a tömegközlekedés (taxi, HÉV, autóbusz) kihasználtsága, leterheltsége, és az utóbbi években pedig egyre többen használják ki azt a lehetőséget, hogy a főváros, valamint a Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér és a verseny színhelye között helikopterrel is utazhatnak. Figyelemmel arra, hogy a Hungaroring Heliport Center közvetlenül a versenyhelyszín főbejárata mellett található, így a felszállást megelőzően és a leszállást követően a belső tömegközlekedést is egyre nagyobb leterheltség jellemzi.

A szervezői perspektívából nézve elmondható, hogy a Hungaroring – Budapest határától alig öt kilométerre – ideális helyszíne a futamnak, a nyári szabadságolások kezdete a legjobb időpont, a megközelíthetősége közlekedési szempontból kiváló, a nézőszám alapján pedig mindig sikeres a sportrendezvény.

Jelentős szerepet játszanak a Forma-1 Magyar Nagydíj biztonságának és rendjének fenntartásában a közlekedési szolgáltatók azáltal, hogy eleget tesznek a szervezők, a rendezők, valamint a rendőrség optimális járatsűrűség kialakítására tett javaslatainak, a kijelölt útvonalak, az utasok ki- és beszállítására kijelölt helyek használatával kapcsolatban megfogalmazott igényeinek. Ezáltal bizonyos mértékig szabályozható a tömeg eloszlása a Hungaroring körül, valamint elkerülhetővé válik az azt körül ölelő úton – különösen vasárnap, a futam előtt – az egyre növekvő, jelentős mértékű gyalogosforgalom következtében a forgalmi dugó kialakulása. Ezek az alapjai az ideiglenes forgalmi rendnek, amelyeket a kritikus csomópontokon kiegészít a rendőrség forgalomirányítása.

A Forma-1 népszerűségét nem csak a száguldás, a veszély, az innováció adja. Az autóversenyzés „királykategóriája” egy exkluzív klubnak is tekinthető. Ez megmutatkozik a nézők összetételében is. Egy-egy futamon hatalmas rajongótábora van jelen egy-egy csapatnak, versenyzőnek, de azok a feszültségforrások, kockázatok nem jellemzőek ebben a környezetben, mint amelyek

a labdarúgó-mérkőzések kapcsán felmerülnek. Kockázata viszont mégis van. A kockázatok mérséklése és a sportrendezvény biztonsága érdekében a szervezők, a rendezők, valamint a rendőrség képviselői az előkészítés időszakában – több időpontban – biztonságtechnikai szemle keretében vizsgálják meg és értékelik a Hungaroringen rendelkezésre álló infrastruktúra állapotát. A szemlén a rendőrség képviselői javaslatokat fogalmaznak meg az üzemeltetőnek a biztonsági berendezések karbantartására, javítására, fejlesztésére. Megkülönböztetett figyelemben részesül a versenypálya és a nézőtér között felállított kerítés, a lelátók, a lelátókra felszerelt ülőhelyek, menekítő kapuk és útvonalak állapota, a közlekedő útvonalak felületének állapota és áteresztőképessége, valamint a belépő kapuk áteresztőképessége, továbbá a hangtechnika és a térinformatikai eszközök működőképessége, minősége. Ezek a legalapvetőbb értékelési szempontok, amelyek a versenyhétvégét megelőzően kiegészülnek a tágabb értelemben vett pálya berendezésének szemléjével. A sportszakma képviselői pálya alatt csak és kizárólag a nézőtértől biztonsági kerítéssel elválasztott, a versenyautók által használt aszfaltot, „csíkot” és a boksztucát, valamint az úgynevezett paddock területét értik. Ekkor kerül véglegesítésre, hogy a különböző médiaszolgáltatók technikai eszközei, az ideiglenesen kialakított kereskedelmi egységek pavilonjai, kiegészítő belső programok helyszínei hol kapnak helyet. Bizonyos pontokon ezek a közlekedő útvonalak keresztmetszetét leszűkítik, ezért azokat a menekítési útvonalak átjárhatóságának érdekében át kell helyezni.

Bármilyen közbiztonságra különösen veszélyes eszköz² bevitelére fokozott biztonsági kockázatot jelent, ezért a beléptetési pontokon, a bejáratoknál a belépési jogosultságot és a biztonsági ellenőrzést végző rendezők ezeknek a tárgyaknak a felfedése, bevitelének megakadályozása érdekében a belépők csomagjait, ruházatát, a behajtó gépjárműveket átvizsgálják. A rendőrség kezdeményezheti egyéb olyan tárgyak bevitelének a tiltását is, amelyek a közbiztonságra veszélyt jelentenek. Ilyenek lehetnek – a teljesség igénye nélkül – az esernyő, napernyő, összecsucskható székek, fémkulacsok, üveg palackba töltött italok, roller, gördeszka, lézer eszközök. Az ellenőrzések támogatására a rendezők mellé a rendőrség biztosító őröket rendel. A közbiztonságra különösen veszélyes eszközt birtoklóval szemben a rendőrség szabálysértési eljárást kezdeményez, viszont a rendezők az egyéb, tilalom alá eső tárgyak elhelyezését a bejáratoknál lévő értékmegőrzőkben biztosítják, s ezeket a nézők részére távozáskor visszaszolgáltatják.

A belépési jogosultság és a biztonsági ellenőrzések rendszerint magukban hordozzák a konfliktusok kialakulásának lehetőségét, különösen ott, ahol

2 175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről.

a legkülönbözőbb kultúrákból érkeznek emberek. A Forma-1-es futamok szervezői azonban jól kidolgozott akkreditációs és jegyértékesítési rendszerrel rendelkeznek ahhoz, hogy vizuálisan is egyértelműen megállapítható legyen, hogy ki, mikor, hol és milyen minőségben léphet be a pálya területére, valamint az ott kialakított belső szektorokba. A különböző formátumú, egyedi azonosító jelekkel, piktogramokkal ellátott akkreditációs kártyákról egyszerűen eldönthető, hogy azokhoz milyen jogosultságot rendeltek. Hasonló módon készülnek a plasztik alapanyagú belépőjegyek is, amelyek roncsolásmentesen nem sokszorosíthatók. A használóik minden fontos információt megtalálnak rajtuk. A nemzetközi gyakorlatban már széles körben elterjedt és alkalmazott piktogramok pedig minden nyelvi nehézséget kiküszöbölnék. A legalapvetőbb, leg-egyértelműbb korlátokról, tilalmakról informálják a résztvevőket. A szervezők és a rendezők ezeket a beléptető pontoknál, bejáratoknál megfelelő nagyságú tájékoztató táblákon is jól látható módon elhelyezik.

A belépőjegyek megvásárlása egyben egy polgárjogi szerződés is. A néző elvileg ugyanolyan jogügyleti feltételek mellett tekinti meg a sporteseményt, amelyet „szurkolói szerződésnek” is nevezhetünk, mint a mozi, színház vagy koncertlátogató (Tóth, 2015). Az értékesítés meghirdetésekor a Magyar Nagydíj szervezői a Hungaroring Sport Zrt. weblapján mindenki számára megismerhetővé teszi a látogatás feltételeit. Az ott meghatározott szabályok megsértői kizárhatók a rendezvényről vagy beléptetésük megtagadható. Ezen az oldalon megtalálhatók azok a piktogramok is, amelyek azokat a tárgyakat ábrázolják, amelyeknek bevitelét megtiltották a sportrendezvényre. A konfliktusok kockázata tehát hatékony kommunikációval és tájékoztatással mérsékelhető, illetve elkerülhető, s ez jelentős támogatás és segítség a rendészeti szervek, illetve magánbiztonsági szolgálatok számára a tömeg kezelésében.

A Magyar Nagydíj biztonságának rendészeti vonatkozásai és rendőri biztosítása

A sportigazgatásnak egy sajátos része a sportrendészet, a rendészettudományt támogató tudományok rendszerében helyezhető el. Ez a szűkebben értelmezhető terület szakrendészetként is egyértelműen definiálható. A sportrendészet a rendészeti igazgatás egyfajta határterületeként is felfogható, a rendészet határterületeinek vizsgálata elengedhetetlenül fontos a téma kutatása során. A sportrendezvények biztosításakor ugyanis a magánbiztonság szereplői a biztonságot szolgáltatják egy-egy sportesemény alkalmával (Tóth, 2020).

A Forma–1 Magyar Nagydíj rendészeti szempontból nem csak kiemelt nemzetközi sportrendezvény, de – figyelemmel a *Rendészettudományi szaklexikon* által adott fogalom meghatározásra – egyben tömegrendezvény is. A *Rendészettudományi szaklexikon* definíciójában a tömegrendezvény a „hivatásos és/vagy nem hivatásos szervezők által, meghatározott céllal, időben és helyen/helyszínen szervezeten, ill. spontán módon rendezett/tartott állami, társadalmi, politikai, vallási, művészeti, közművelődési, tudományos, szakmai, sport- és más rendezvény az előre tervezett, ill. ténylegesen megjelent nagyszámú résztvevővel. Így pl. tüntetés, kiállítás koncert, fesztivál, konferencia, sport rendezvény” (Boda, 2019).

Ezek után joggal merül fel a kérdés: mi a tömeg? A rendőri hivatás gyakorló művelőinek többsége válaszában biztosan a demonstrációkkal fogja kapcsolatba hozni, és a tíz főt meghaladó csoportosulást fogja tömegként megnevezni,³ amely azonban csak a rendőrségi törvény alkalmazásában értelmezendő. A törvényi definícióval szemben a *Rendészettudományi szaklexikon* pontosabb és tágabb fogalmi meghatározásában a tömeg „csapatotállati értelemben adott célra és helyre összehívott, ill. alkalmilag, cél nélkül összeverődött, egymással közvetlen interakcióban álló emberek meg nem határozható létszámú csoportja, amelynek mérete befolyásolhatja annak viselkedését, a várható következményeket és hatásokat” (Boda, 2019).

A tömeg kezelésének elméletét feltáró tudósok és rendészeti szakemberek kutatásainak köszönhetően mára már egyértelműen megfogalmazható, hogy egy-egy tömegrendezvényvel összefüggésben a tömegkezelési tevékenység tág körben érvényesül. Mindez Less Ferenc értelmezésében az alábbiak szerint összegezhető: a tömegkezelés „olyan tevékenység, mely során az arra feljogosított szervezetek a jelentős számú egyén egy időben és helyen történő gyülekezése előtt, alatt és után elemzik és értékelik az abból eredő kockázatokat; felügyelik, és ellenőrzik a résztvevő személyek magatartását, elősegítik azok jogszerű tevékenységét, jogsértő cselekmények bekövetkezése esetén intézkednek a jogellenes magatartást tanúsítókkal szemben, és akár kényszerítő eszközök alkalmazásával is helyreállítják a megbomlott közrendet” (Less, 2016). A rendőrség feladatát tekintve nagyon sokrétű, az általánosságban ismert rendfenntartó és bűnüldöző fő feladatuk mellett a szervezett rendezvények biztosítása is kifejezett jelentőséggel bír. A rendőrségnek mint központi államigazgatási szervnek amellet, hogy bűnmegelőzési, bűnfelderítési tevékenységet folytat, a közrend és közbiztonság fenntartásáért tesz intézkedéseket, vannak olyan feladatai, amelyek szorosan kapcsolódnak a tömegrendezvényekhez. Mindezen feladataikat természetesen alaposan kidolgozott jogszabályi háttérrel szabályozva hajtja végre (Kőrösi & Gál, 2022).

3 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, 97. § (1) bekezdés e) pont.

A nagy tömeget vonzó rendezvények rendőri biztosításával kapcsolatban tehát mindenképp leszögezhető, hogy a tömegkezelés fent leírtak szerinti fogalma magába foglalja a rendőrség rendezvénybiztosítási tevékenységét is. Hiszen a jelenleg is hatályban lévő, napjaink rendőri biztosítási gyakorlatának szakmai alapját képező 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról (a továbbiakban: Csapatszolgálati Szabályzat) 209. pontja szerint a rendezvénybiztosítás célja a nagy tömeget vonzó rendezvény jogszerű, zavartalan lebonyolításához szükséges feltételek megteremtése, a rendezvényen és annak körzetében a személy-, a vagyon- és a közlekedésbiztonság fenntartása.

A rendőri biztosítás parancsnoki állományát olyan tisztek és főtisztek alkotják, akik a Hungaroringhez és kifejezetten a Forma–1-hez kapcsolódóan is alapos személy- és helyismerettel rendelkeznek, illetve mint korábbi végrehajtók jelentős tapasztalatok birtokában vannak. A kijelölt rendőri állomány a biztosítás feladatait az 1994. évi XXXIV. rendőrségi törvényben, a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendeletben, a fentebb már említett Csapatszolgálati Szabályzatban foglalt rendelkezéseknek megfelelően csapaterőben hajtja végre.

A csapaterő a rendezvény rendjének fenntartásában a szervezők felkérésére vesz részt. A Csapatszolgálati Szabályzat a rendőri biztosítás parancsnokának kötelezettségeként határozza meg a rendezvényt szervezőkkel, a létesítményt üzemeltetőkkel az előzetes kapcsolatfelvételt. A parancsnoknak tájékozódnia kell arról, hogy a szervezők a biztonság és a rend fenntartása érdekében milyen intézkedéseket terveznek, továbbá egyeztetnie kell a rendőrség és a szervezők közötti együttműködés és a kapcsolattartás formáját, részt kell vennie előzetes terület- és létesítménybejáráson.

Egy biztosítási feladatra felkészüléshez és a végrehajtásához általánosan a következő információk a legfontosabbak:

- a rendezvény helye és időpontja;
- a rendezvény időtartama;
- a rendezvény programja;
- a résztvevők létszáma, összetétele;
- a rendezvényre érkezők járműválasztása;
- a rendezvény járművekkel való megközelítésének útvonala;
- a járművek elhelyezésének lehetősége.

A Forma–1 Magyar Nagydíj rendőri biztosításának előkészítése is ezeknek a sztenderd szempontoknak megfelelően történik. Néhány részletét alaposabban is megvizsgálva azonban egyértelművé válik, hogy ezek mögött rendkívül

sok és fontos tény, adat, információ húzódik meg, amelyek a további döntéseket és intézkedéseket – lényegében a rendezvény biztonságát – meghatározzák.

A rendőri biztosítás oldaláról a helyszín, a helyszín megközelíthetősége, az időpont és a nézők száma azonban más értékelést nyer. A fokozott kockázattal járó sport- vagy más jelentősebb rendezvényekre érkező tömeg utazását, az általuk igénybe vett főbb útvonalakat a rend fenntartása és a közlekedés biztonsága érdekében ellenőrizni szükséges. Viszont mindez önmagában a verseny időpontjában a Hungaroring környezetében lévő M0, M3, M31 autópályákon, a fő- és mellékútvonalakon, a tömegközlekedésben nem elégséges eszköz. Beavatkozásra, ideiglenes forgalmi rend kialakítására van szükség. Ennek indoka elsősorban, hogy a résztvevők többsége személygépkocsikkal és autóbusszokkal érkezik a versenypályára, a fővárosi agglomeráció forgalomterhelése pedig a normál hétköznapi működés idején is jelentős, mert Budapest munkaerőpiac szempontjából az ország központja. A fővárosban több mint egymillió fő dolgozik, ami az ország munkavállalóinak közel 25%-át jelenti. A kirajzolódó trend azt mutatja, hogy folyamatosan nő a Budapesten kívülről érkező ingázók aránya. Ez 2016-ban 43% volt (Koltai & Varró, 2020). Másodsorban a Forma-1-es versenyhétvége körüli napokban kezdődnek a nyári szabadságolások. Turisták és vendégmunkások ezrei indulnak útnak. Budapest és a Hungaroring környezetének közúthálózatán, tömegközlekedési eszközein – beleértve a már említett nagyszámú, futamra utazó résztvevőt – dinamikus forgalomnövekedés tapasztalható.

Amikor az ideiglenes forgalmi rendben a forgalom biztonságos fenntartásához a szokásos szabályozási eszköztár is már elégtelen, különleges intézkedésekre van szükség. Ez a forgalomirányítás, amely tehát a megszokottól eltérő forgalomba való beavatkozás (Major, 2019). A rendőrség feladata ténylegesen a forgalom irányításával a Hungaroringre irányuló járműforgalom bevezetése, parkoltatása, majd a futam végén az utakra visszavezetése. Az ideiglenes forgalmi rend tervei a külső rendőri biztosítást irányítók, valamint az egyes közlekedési ágazatokat képviselő hatóságok, szervezetek képviselőinek, az utak kezelőinek, a tömegközlekedési szolgáltatók képviselőinek, a sportrendezvényt szervezőknek, a rendezőknek, az önkormányzatok képviselőinek részletes egyeztetését követően készülnek el. A tervezői munka egyik központi eleme, hogy a Hungaroringre érkező résztvevők időben tájékoztatást kapjanak a megközelítés útvonalairól, és a forgalom lehetőleg ne egy útvonalra – a Hungaroring főbejáratára – koncentrálódjon, illetve ne alakuljon ki torlódás, forgalmi dugó, a baleseti kockázatokat csökkentsék. Az állami utak kezelői mindezt rávezető, tájékoztató táblák kihelyezésével, ideiglenes forgalmi sávok kijelölésével biztosítják. A biztonságos és zavartalan közlekedés rendjének kialakítása érdekében

szükség van két település, Mogyoród és Szilasliget önkormányzatának konstruktív és hatékony közreműködésére. Elengedhetetlen a részükről mindazoknak a jog által biztosított eszközöknek az alkalmazása, amelyek a versenyhétvégén a rendőrség közrend fenntartása érdekében végzett munkáját támogatják. A tervezőmunka során további fontos szempont, hogy a két település lakói számára a rendelkezésre álló szolgáltatások – még ha bizonyos mértékű korlátozások mellett is – elérhetőek legyenek, a jelentősebb forgalomnövekedéssel érintett utcákban lakók számára biztosított legyen a közlekedés. Az önkormányzatok a kezelésükben lévő utakon ezért a Magyar Nagydíj idejére ideiglenesen megváltoztatják a közlekedés rendjét, a parkolók irányába vezető útvonalakon megtiltják a gépjárművel történő megállást és várakozást.

1996-ban az első sporttörvény⁴ nem szabályozta a sportrendezvények lebonyolítását, az áttörést a 2000-ben hatályba lépett új törvény⁵ hozta el, ugyanis a sportrendezvények lebonyolításának szabályozása megtörtént. A napjainkban is hatályos 2004-es törvényhez⁶ már végrehajtási rendeletek sora járult, így született meg a sportrendezvények biztonságáról szóló 54/2004. (III. 31.) Korm. rendelet. A sporttörvény említést tesz arról, hogy a törvényben, a sportrendezvények biztonságáról szóló kormányrendeletben, valamint a nézőtéri erőszakkal összefüggő nemzetközi egyezményekben meghatározottakkal összhangban a szövetség közreműködik sportágában a nézőtéri erőszak megelőzésében és felszámolásában, a sportrendezvények biztonságának fenntartásában. A sportrendezvény fogalmát sokáig nem definiálta a sporttörvény, csak a sportrendezvény helyszínét, azt a nyilvános helyet vagy a közterület meghatározott részét, ahol a sportrendezvényt megtartják és ahol néző tartózkodhat. A jelenleg hatályos sporttörvény már meghatározza az értelmező rendelkezések során a sportrendezvény fogalmát: sportszervezet vagy sportszövetség által versenyrendszerben vagy azon kívül, sporttevékenység végzése céljából tartott verseny, mérkőzés. A sportesemény sportrendezvénynek minősül (Tóth, 2023).

A Forma–1-es futam kockázata tehát a tömeg méretében és összetételében van, amelynek tagjai között folyamatosak az interakciók. Az ebből adódó viselkedés, annak következményei, hatásai esetenként kiszámíthatatlanok, amely a sportlétesítmény területén – különösen a vasárnapi futam napján – még jelentősebb, a rendőri belső biztosítás szerepe ebből adódóan felértékelődik. A belső biztonság megteremtésében kulcsfontosságú szerepet töltenek be a rendőrijárőrök és járőr-csoportok is. A megerősített járőr-csoport alkalmazását indokolhatja a kiemelt

4 1996. évi LXIV. törvény a sportról (hatályos: 2001. január 01-ig).

5 2000. évi CXLV. törvény a sportról (hatályos: 2004. március 13-ig).

6 2004. évi I. törvény a sportról.

helyszín demonstratív ellenőrzése, fokozott ellenőrzés, felügyeleti szolgálattal ellátott rendezvénybiztosítás vagy egyéb szolgálati feladat is (Papp, 2020). A Hungaroring közel 73 hektáros területének belső biztosítását a rendőrség térinformatikai eszközök és járőr szolgálatok alkalmazásával látja el. A lelátókon kialakított ülőhelyek – a mobillelátókkal kiegészülve több mint negyvenezer ülőhely – biztonsági ellenőrzését megfelelő sűrűségű kamerahálózat támogatja. A lelátókon kívüli területeket foglalhatják el az állóhelyre szóló belépőkkel rendelkező nézők, amely több mint a fele a létesítmény befogadó képességének. Az ellenőrzés ott – szakaszokra bontva – járőrszolgálatok alkalmazásával történik. A távolságok még így is nagyok, a tömeg méretének növekedésével az átláthatósága egyre csökken. Ezeknek az akadályoknak a leküzdést kiválóan támogatja a városi közlekedésből már jól ismert segway. A segway hatékony és biztonságos mobilitást, reagálást, átláthatóságot biztosít a tömegben. Az ilyen nagy területen zajló, nagy volumenű rendezvény biztosítása hatékonyan támogatható drónok alkalmazásával. A rendőrség rendelkezik megfelelő teljesítményű eszközökkel, de a Forma–1-es Magyar Nagydíj támogatásához indokolt egy repülési rend kidolgozása, valamint a kezelők felkészítése erre a konkrét feladatra. A versenyhétvégén intenzív a légiforgalom a Hungaroring légterében és az ott kialakított heliponton. A repülések biztonságos teljesítése, egyben a sportrendezvény biztonsága érdekében a légiközlekedési hatóság – kérelemre – eseti légteret jelöl ki. Eseti légtér az a légtér, amely eseti jelleggel, meghatározott időtartamra, közigazgatási hatósági eljárás során történő kijelölés útján jön létre. Az eseti légtér igénylésére és igénybevételére vonatkozó alapvető rendelkezések a magyar légtér igénybevételéről szóló 4/1998. (I. 16.) Korm. rendeletben található meg. Az eseti légteret az eseti légtér igénylőjének kérelme alapján a Honvédelmi Minisztérium Állami Légügyi Főosztály hatósági határozattal jelöli ki, amennyiben az eseti légtér kijelölésének jogszabályban meghatározott feltételei teljesülnek. Mindebből egyértelműen kitűnik, hogy ezen eszközök rendezvénybiztosítás és tömegkezelés céljából történő alkalmazásához már nem csupán a rendőrség belső szakmai kooperációja, hanem a különféle hatóságok általános biztonsági célból történő hatékony együttműködése is elengedhetetlen.

Összegzés

A Forma–1 vitathatatlanul az autóversenyzés legmagasabb, legnépszerűbb kategóriája, a világ egyik legközkedveltebb sportága. Az autóversenyzés királykategóriája évről évre képes újat nyújtani az autósport kedvelőiknek. Jelentős sport- és gazdasági értéket képvisel, ezzel együtt jelentős biztonsági kockázatokat is

magában hordoz. A Hungaroring azon kivételes futamhelyszínek egyike, amely megszakítás nélkül, több évtizede szerepel a világbajnoki versenysorozat programjában. A Magyar Nagydíj népszerűsége töretlen, a világ minden pontjáról több ezer résztvevő érkezik a futamra, a legkülönbözőbb kultúrák találkoznak a mogyoródi pályán.

Mindezen jellemzők képezik az alapját a rendezvénybiztosítás előkészítésének és végrehajtásának. Az előkészítés szervezeti keretei, gyakorlata több éves munka tapasztalata alapján alakult ki. A rendőrség vezető szerepet tölt be ebben a feladatban, de a szervezők, a rendezők, az önkormányzatok, a különböző hatóságok, a szolgáltatók, a közutak kezelőinek közreműködése nélkül mindez eredménytelen. A rendelkezésére álló jogi eszközök, humán erőforrás és rendszertechnikai eszközpark megfelelő alapot nyújtanak az eredményes munkához, de az is nyilvánvaló, hogy a változó környezethez, igényekhez a legmagasabb szintű biztonság érdekében szükség van minden – jogi, technikai, technológiai és rendészeti – innovatív eszköz és módszer alkalmazására.

Felhasznált irodalom

- Boda J. (Szerk.) (2019). *Rendészettudományi szaklexikon*. Dialóg Campus.
- Koltai L. & Varró A. (2020). Ingázás a Budapesti Agglomerációban. *Új Munkatügyi Szemle*, 1(3), 26–37.
- Körösi B. & Gál E. (2022). A szurkolók és rendőrség kapcsolatának vizsgálata a rendőrség által biztosított labdarúgó-mérkőzéseken. *Közbiztonsági Szemle*, 3(2), 21–36.
- Less F. (2016). *A politikai demonstrációk demokratikus rendőri tömegkezelésének kérdései*. Doktori értekezés. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Hadtudományi Doktori Iskola.
- Major R. (Szerk.) (2019). *Forgalomszervezés és irányítás*. Dialóg Campus.
- Papp D. (2020). Közterületi és őrszolgálat. In Ruzsonyi P. (Szerk.), *Közbiztonság: fenntartható biztonság és társadalmi környezettanulmányok III.* (pp. 327–363). Ludovika Egyetemi Kiadó.
- Tóth N. Á. (2015). A sportszerződés hazai jogszabályi háttere, különös tekintettel a labdarúgóokra. *Magyar Jog*, 62(6), 359–363.
- Tóth N. Á. (2018). Sport, rendészet, innováció. In Dobák I. (Szerk.), *Szakmaiság, szerénység, szorgalom: Ünnepi kötet a 65 éves Boda József tiszteletére* (pp. 627–637). Dialóg Campus.
- Tóth N. Á. (2019a). Sportigazgatás, sportrendészet. In Sárközi T. (Szerk.), *A magyar sport jogi szabályozása* (pp. 170–172). HVG-ORAC.
- Tóth N. Á. (2019b). *A sportjog mint sajátos szakjog*. Magyar Lap- és Közlönykiadó.
- Tóth N. Á. (2020). Innovatív sportrendészeti eszközök. *Belügyi Szemle*, 68(4 Ksz), 123–136. <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2020.4.8>
- Tóth N. Á.: *A sportrendészet elméleti alapjai*. Kézirat, megjelenés előtt.

A cikkben található online hivatkozás

URL1: *A Magyar Nagydíj volt 2020 legnézettebb futama!* <https://hungaroring.hu/site/hu/hirek/a-magyar-nagydij-volt-2020-legnezettebb-futama>

Alkalmazott jogszabályok

11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról 1994. évi XXXIV. a Rendőrségről

175/2003. (X. 28.) Korm. rendelet a közbiztonságra különösen veszélyes eszközökről

1996. évi LXXXI. törvény a társasági adóról és osztalékadóról

1996. évi LXIV. törvény a sportról (hatályos: 2001. január 01-ig)

2000. évi CXLV. törvény a sportról (hatályos: 2004. március 13-ig)

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Fekete Cs., Tóth N. Á. & Gál E. (2024). A magyar autósport-rendezvények rendészeti vonatkozásai. *Belügyi Szemle*, 72(2), 211–226. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2024.2.2>

Nyilatkozatok

Összeférhetetlenség

A szerzők nem jelentettek összeférhetetlenséget.

Finanszírozás

A szerzők nem kaptak pénzügyi támogatást a kutatáshoz, a szerzőséghez és/vagy a cikk publikálásához.

Etikai nyilatkozat

Jelen cikkhez nem kapcsolódik adatkészlet.

Nyílt hozzáférésről szóló tájékoztatás

Jelen cikk a Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY NC-ND 2.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.0/>) feltételei szerint publikált Open Access közlemény, melynek szellemében a cikk bármilyen médiumban szabadon felhasználható, megosztható és újraközölhető, feltéve, hogy az eredeti szerző és a közlés helye, illetve a CC License linkje feltüntetésre kerülnek.

Levelező szerző

A cikk levelező szerzője Dr. Fekete Csaba, aki a fekete.csaba2@uni-nke.hu e-mail címen érhető el.